

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Пишної Алли Георгіївни
на дисертацію Посторонки Інни Георгіївни «Муніципалізм як концепт:
загальнотеоретичне дослідження», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право**

Ступінь актуальності обраної теми дисертації. Організаційні засади муніципалізму охоплюють не лише стратегічні напрями становлення й розвитку інституту місцевого самоврядування у його структурно-інституційному, суб'єктно-об'єктному, компетенційно-нормативному, ресурсному та інших контекстах в умовах демократичної правової державності, а й відповідні організаційно-технологічні підходи до належної й оптимальної реалізації цих напрямів.

Одним із чинників розвитку суспільства є місцеве самоврядування як форма самоорганізації, самоідентифікації, самодіяльності й саморозвитку людини, її груп та асоціацій. Для формування цілісного уявлення про виникнення, розвиток, удосконалення й трансформацію парадигми муніципалізму, а також зростання його ролі та значення на чотирьох рівнях публічного управління: локальному, регіональному, загальнодержавному (в умовах демократичної правової державності) та універсальному (в умовах глобалізаційних та інтеграційних тенденцій у світі).

Муніципалізм виступає основоположним організаційним і нормативним засобом існування людини в локальному соціумі – у межах ТГ – у філософському вимірі повсякденності, у процесі реалізації нею свого конституційно-правового статусу.

З огляду на вищенаведені позиції актуальність і своєчасність дисертаційного дослідження Дисертація Посторонки Інни Георгіївни «Муніципалізм як концепт: загальнотеоретичне дослідження» має теоретичну й практичну значущість для розвитку сучасної юридичної науки та інституцій муніципалізму в Україні. У дисертації вперше в межах вітчизняної фундаментальної юридичної науки з урахуванням надбань науки конституційного та муніципального права, а також у світлі світового досвіду

комплексно показано природу муніципалізму як багатоаспектного політико-правового явища.

Таким чином, дисертаційне дослідження Посторонки І.Г на тему . «Муніципалізм як концепт: загальнотеоретичне дослідження» має теоретичну й практичну значущість для розвитку сучасної юридичної науки та інституцій муніципалізму в Україні.

Дисертацію виконано відповідно до «Пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності (відповідно до Закону України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11 липня 2001 року № 2623-III (із відповідними змінами та доповненнями, внесеними Законом України від 21 грудня 2023 року № 3534-IX), а також у межах науководослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі (державний реєстраційний номер № 0116U006773) та теми НДР «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (0125U001209), що виконується кафедрою адміністративно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ протягом 2025-2030 рр.».

Метою дисертаційного дослідження є формування цілісної наукової концепції, яка розкриває природу муніципалізму як багатоаспектного явища політико-правового буття. В межах цієї концепції обґрунтовуються конституційно-правові аспекти формування та реалізації муніципалізму в його теоретичному і праксеологічному контекстах із визначенням чинників, що впливають на його розвиток в умовах становлення демократичної правової державності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є комплексним монографічним дослідженням, у якому вперше подано цілісну наукову концепцію, що розкриває природу муніципалізму як багатоаспектного явища політико-правового буття.

Дисертанткою надано визначення муніципалізму, як складного та багатоаспектного явища, котре має в т.ч. юридичну компоненту, котра спирається на філософський вимір повсякденності, тобто: по-перше, формується та розвивається в умовах ординарного/мирного функціонування державності (безпеки, суспільної злагоди/ соціального консенсусу); по-друге, у стабільних умовах життєдіяльності самої громади, яка забезпечує існування в її межах людини, її соціальних груп та асоціацій.

Разом з цим, дисертанткою визначено, що в сучасному міжнародному публічному праві склалася нова парадигма сприйняття демократичними державами міжнародних правових стандартів місцевого самоврядування, у зв'язку з чим аргументована потреба в доповненні національного законодавства України у сфері державної регіональної політики відповідними нормами, які уточнюють юридичний статус регіональних програм розвитку, стратегій розвитку територіальних громад, стратегічних планів розвитку територіальних громад, що сприятиме термінологічній узгодженості законодавства у сфері державної регіональної політики із законодавством про державні цільові програми.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Опрацювання дисертації дозволяє дійти висновку, що наукова праця містить всю систему обов'язкових компонентів, притаманних дисертаціям на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право. Зокрема, в роботі простежується концептуальна й структурна єдність, послідовність, логічність, взаємопов'язаність елементів; наявність критичного аналізу; наскрізний опис і пояснення методологічної позиції дослідника; повна та ґрунтовна предметно-змістовна складова; достатня та репрезентативна емпірична база; належна апробація результатів дослідження.

Структура дисертації логічно продумана, грамотно побудована та відповідає встановленим вимогам і завданням, які поставила перед собою авторка.

Наукові положення, рекомендації та висновки дослідження, проведеного Посторонкою І.Г., є належним чином обґрунтованими та достовірними, оскільки дисертація базується на аналізі національного законодавства, осмисленні наукових доробок вітчизняних та іноземних вчених і практиків, статистичних даних, власному досвіді практичної роботи, комплексному підході та характеризується високим рівнем наукових узагальнень, що певною мірою обумовлено характером дослідницької бази.

Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід, зокрема, вдало розроблені дефініції, класифікації та критерії дозволили авторці аргументовано визначити власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правових засад муніципалізму.

Методологічні засади дослідження свідчать про належне володіння дисертанткою загальними та спеціальними методами наукового пізнання. Авторкою використаний системний підхід з метою вирішення завдань, поставлених у роботі. У процесі виконання роботи застосовано низку наукових методів, характерних для наукових робіт: діалектичний, діалектичної логіки, аналізу і синтезу, сходження від абстрактного до конкретного, системно-структурний, антропологічний, аксіологічний, герменевтичний, формально-логічний, функціональний, синергетичний тощо (с. 23-25). Методи та прийоми доречно використані для формулювання авторських дефініцій, обґрунтування запропонованих висновків і рекомендацій щодо змін до чинного законодавства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що в процесі дослідження співвідношення між муніципальною реформою та муніципалізмом формується процесуально-процедурний ланцюг із телеологічним супроводом і функціональнодинамічними настановами реалізації. Його можна відобразити так: (а) основоположні засади (принципи) муніципалізму, (б) на яких ґрунтується державна муніципальна правова

політика, (в) що реалізується через муніципальне реформування. Визначено, що потребує свого організаційно-нормативного супроводження і забезпечення: а) основоположні засади (принципи) муніципалізму відіграють роль первинного предмета й об'єкта впливу, які мають бути втілені в повсякденну діяльність органів місцевого самоврядування. Саме ці органи визнають, легалізують, охороняють і захищають відповідні профільні принципи, а також сприяють їхній практичній реалізації; б) державна муніципальна правова політика виступає як основоположний організаційний засіб і стратегічний нормативно-плановий феномен. У її межах закріплюються засади майбутнього реформування інституту місцевого самоврядування в державі шляхом реалізації системи конкретних заходів із визначенням їхньої сутності, телеологічних домінант, виконавців та строків виконання (системно-проспективний чинник); в) муніципальне реформування є, власне, муніципальною реформою – сукупністю організаційної та нормативної діяльності нормативно-законодавчого характеру. Вона реалізує зазначені заходи державної муніципальної правової політики через діяльність органів виконавчої влади, які використовують управлінсько-інструментальні та технологічно обумовлені концепти, принципи, методи, заходи й норми. Усе це має на меті практичне формування нової муніципальної реальності, що базується на оновленому законодавстві, а фактично – на основоположних засадах муніципалізму.

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Рівень набутих здобувачкою компетенцій. Ознайомлення зі змістом дисертації дозволяє констатувати, що здійснене дослідження має вагоме теоретичне і практичне значення. Можна стверджувати про розробку цілісної, завершеної концепції муніципалізму в Україні. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані теоретичні узагальнення, пропозиції та висновки можуть бути використані в процесі законодавчого супроводу та забезпечення існування і функціонування інституту МСВ, а також у межах проведення конституційної й муніципальної реформ в

Україні, реформування системи державного регулювання конституційно-правового та муніципально-правового статусу людини (особи), її груп та асоціацій.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційне дослідження виконано авторкою самостійно, сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень і практичної діяльності здобувачки. При використанні для аргументації власних положень і висновків напрацювань інших учених обов'язково робились посилання.

Основні результати дисертаційного дослідження відображено у п'яти наукових статтях, опублікованих у вітчизняних фахових наукових виданнях, а також у восьми тезах доповідей на міжнародній та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях.

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, логічно структурованих на підрозділи, висновків, списку використаних джерел та додатка. Загальний обсяг роботи становить 232 сторінки, з яких 204 сторінки припадає на основний текст. Список використаних джерел налічує 212 найменувань і займає 24 сторінки.

Дискусійні положення та зауваження.

Втім, за результатами розгляду роботи потрібно також звернути увагу дисертантки на такі дискусійні положення:

1. В дисертаційному дослідженні одночасно вживаються визначення «муніципалізм», «місцеве самоврядування», «муніципальні органи», «муніципальні інституції», «місцева система». Потребує додаткового роз'яснення чи вважаються автором вони як тотожні.

2. У роботі відображені пропозиції з удосконалення національного законодавства, однак опис практичного значення отриманих результатів, представлених у роботі, не містить інформації про направлення пропозицій до законодавчого органу чи суб'єкта права законодавчої ініціативи.

Висловлені зауваження характеризують складність дослідженої проблеми, мають дискусійний характер, а тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку наукового дослідження.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Посторонки Інни Георгіївни на тему «Муніципалізм як концепт: загальнотеоретичне дослідження» є завершеною кваліфікаційною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності розв'язують конкретну наукову проблему, що має істотне значення для адміністративного права України. Зміст дисертації відповідає вимогам спеціальності 081 Право, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка – Посторонка Інна Георгіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 Право.

Рецензент:

**Завідувач кафедри адміністративної діяльності
поліції факультету підготовки фахівців для
підрозділів превентивної діяльності
Національної поліції України
Одеського державного університету
внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Алла ПИШНА